КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ

«ЛЬВІВСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ»

Кафедра освітньої політики

Програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників

«ПРОФЕСІЙНА ОРІЄНТАЦІЯ ТА КАР'ЄРНЕ КОНСУЛЬТУВАННЯ У 8-9 КЛАСАХ»

Програма підвищення кваліфікації розглянута і рекомендована до затвердження на засіданні кафедри освітньої політики

(Протокол №8 від 21.09.2026 р.)

Завідувачка кафедри Галина ЛОЇК

Програма підвищення кваліфікації затверджена науково-методичною радою

(Протокол №6 від 1.10.2026р.)

Голова науково-методичної ради Павло ХОБЗЕЙ

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ

Назва програми: програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників «Професійна орієнтація та кар'єрне консультування у 8-9 класах».

Розробники:

Лоїк Галина Богданівна, завідувачка кафедри освітньої політики КЗ ЛОР «Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти», кандидат педагогічних наук

Сливка Євгенія Миколаївна, старша викладачка кафедри освітньої політики КЗ ЛОР «Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти»

Напрям підвищення кваліфікації:

- розвиток професійних компетентностей (знання навчального предмета, фахових методик, технологій);
- формування у здобувачів освіти спільних для ключових компетентностей вмінь, визначених частиною першою статті 12 Закону України «Про освіту»;
- психолого-фізіологічні особливості здобувачів освіти певного віку;
- розвиток комунікаційної та емоційно-етичної компетентностей.

Розроблена на основі Типової програми підвищення кваліфікації вчителів закладів загальної середньої освіти, які впроваджують новий Державний стандарт базової середньої освіти, від 12.10.2022 р. № 904.

Термін дії програми: 01.01.2027 р. - 01.01.2032 р.

Рецензенти:

Кацюба Микола Романович, заступник директора з науково-педагогічної роботи КЗ ЛОР «Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти»

Чушак Христина Ярославівна, доцентка кафедри освітньої політики КЗ ЛОР «Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти», канд. політичних наук

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми. Перехід до профільної середньої освіти ставить учнів 9 класу перед необхідністю свідомого вибору подальшої освітньої траєкторії: навчання в академічному ліцеї, здобуття профільної середньої освіти за професійним спрямуванням або фахової передвищої освіти. Від якості профорієнтаційної роботи у 8-9 класах залежить, наскільки цей вибір буде зумовлений інтересами, здібностями та цінностями учня, а не випадковими чинниками чи стереотипними уявленнями про престижність професій.

Модельна навчальна програма курсу за вибором «Професії» для учнів та учениць 8-9 класів пропонує системний підхід до професійного самовизначення. Курс поєднує самопізнання, основи економічної освіти, дослідження ринку праці громади та практичний досвід, який учні здобувають під час візитів і стажувань на підприємствах, в установах та організаціях. Наскрізним інструментом курсу є портфоліо, у якому учні фіксують власні цілі, результати й рефлексію.

Реалізація курсу потребує від педагогів професійних умінь, що виходять за межі традиційного викладання навчального предмета: супроводжувати самопізнання учнів, вести кар'єрну розмову, будувати партнерство з роботодавцями та органами місцевого самоврядування, організовувати безпечні й змістовні візити на підприємства, оцінювати поступ учнів на основі портфоліо. Програма спрямована на підготовку вчителів до викладання курсу «Професії» та на розвиток їхніх компетентностей у сфері кар'єрного консультування.

Цільова група: педагогічні працівники.

Обсяг: 30 годин (1 кредит ЄКТС).

Особливості реалізації програми: немає.

Форма (форми) підвищення кваліфікації: інституційна (очна, очно-дистанційна).

Мета підвищення кваліфікації: розвиток професійних компетентностей педагогічних працівників щодо супроводу професійного самовизначення учнів 8-9 класів та викладання курсу за вибором «Професії» відповідно до модельної навчальної програми.

Завдання підвищення кваліфікації:

1. ознайомити слухачів з нормативними засадами професійної орієнтації та освітньо-професійними траєкторіями учнів після 9 класу;

2. розкрити концепцію, структуру і зміст модельної навчальної програми курсу за вибором «Професії»;

3. сформувати вміння застосовувати інструменти самопізнання учнів: самооцінювання, зворотний зв'язок, профіль компетентностей, портфоліо;

4. навчити організовувати дослідження ринку праці громади, профорієнтаційні візити та стажування на підприємствах, в установах та організаціях;

5. розглянути методику підготовки учнів до написання мотиваційного листа і резюме, проходження співбесіди, осмислення відмов;

6. розвинути навички кар'єрного консультування та формувального оцінювання поступу учнів.

Перелік компетентностей, що удосконалюватимуться/набуватимуться:

●здатність до навчання впродовж життя (Д1.1): визначати потреби власного професійного розвитку, планувати його, брати участь у діяльності професійних спільнот, здійснювати рефлексію власної педагогічної діяльності.
● предметно-методична компетентність (А2.1, А2.4): моделювати зміст курсу за вибором відповідно до очікуваних результатів навчання та умов громади, добирати інтерактивні форми й методи роботи;
● компетентність взаємодії з учнями (Б1.1, Б1.3, Б2.2): враховувати вікові та індивідуальні особливості учнів 8-9 класів, підтримувати їхню мотивацію до самопізнання, вести кар'єрну розмову на засадах конструктивної та безпечної взаємодії;
● компетентність педагогічного партнерства (Б3.1, Б3.2): підтримувати самостійність учнів у професійному виборі, залучати батьків, роботодавців і представників громади до профорієнтаційної роботи;
● компетентність планування, організації та оцінювання освітнього процесу (Г1.2, Г2.2, Г3.3): планувати заняття курсу, організовувати візити та стажування, оцінювати поступ учнів на основі портфоліо, формувати в учнів здатність до самооцінювання.

Очікувані результати підвищення кваліфікації.

Після завершення програми слухач та слухачка:

● знає структуру курсу «Професії» та освітньо-професійні траєкторії після 9 класу;
● застосовує інструменти самопізнання та портфоліо для супроводу професійного самовизначення учнів;
● організовує дослідження ринку праці громади, візити та стажування на підприємствах;
● супроводжує професійне самовизначення учнів

Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації: «зараховано / не зараховано». Результати зараховуються за умов: участі не менше ніж у 50 % аудиторних занять; виконання практичних завдань і завдань самостійної роботи; виконання модульної контрольної роботи на рівні не нижче достатнього (не менше 12 балів з 20 можливих).

Документ про підсумки підвищення кваліфікації: сертифікат.

Вартість (у разі встановлення): безоплатний характер надання освітньої послуги для слухачів курсів підвищення кваліфікації за регіональним замовленням місцевих органів управління освітою, вартість згідно з кошторисом відповідно до порядку надання платних послуг для всіх інших категорій.

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Назва навчальних тем	Лекції	Практичні	Самостійна робота	Контрольні заходи	Усього
Модуль 1. Професійна орієнтація в сучасній школі та курс «Професії»					
Інтеграційно-мотиваційне заняття		1			1
Тема 1.1. Професійне самовизначення учнів 8-9 класів: освітньо-професійні траєкторії після базової школи	1	1			2
Тема 1.2. Модельна навчальна програма курсу за вибором «Професії»: структура, підходи, ресурси	1	1			2
Разом за модулем	**2**	**3**			**5**
Модуль 2. Самопізнання та портфоліо учня					
Тема 2.1. Сильні сторони, інтереси та цінності: інструменти самопізнання	1	2			3
Тема 2.2. Портфоліо, цілепокладання та самопрезентація		2			2
Разом за модулем	**1**	**4**			**5**
Модуль 3. Світ праці та ринок праці громади					
Тема 3.1. Світ праці: оплата праці, рівні можливості, права працівників	1	2			3
Тема 3.2. Ринок праці громади: дослідження та партнерство з роботодавцями	1	2			3
Разом за модулем	**2**	**4**			**6**
Модуль 4. Перший професійний досвід і кар’єрне консультування					
Тема 4.1. Профорієнтаційні візити та стажування на підприємствах		2			2
Тема 4.2. Мотиваційний лист, резюме, співбесіда		2			2
Тема 4.3. Кар’єрна розмова з учнем і ярмарок «Професії»	1	2			3
Разом за модулем	**1**	**6**			**7**
Самостійна робота			**4**		**4**
Тестування				**1**	**1**
Підсумкові заходи		**1**	**1**		**2**
Усього:	**6**	**18**	**5**	**1**	**30**

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Модуль 1. Професійна орієнтація в сучасній школі та курс «Професії»

Інтеграційно-мотиваційне заняття.

Реєстрація учасників. Знайомство. Ознайомлення з програмою курсу та вимогами до самостійної роботи. Очікування учасників. Обмін досвідом профорієнтаційної роботи в закладах освіти.

Тема 1.1. Професійне самовизначення учнів 8-9 класів: освітньо-професійні траєкторії після базової школи.

Професійна орієнтація як складник освітнього процесу: мета, суб'єкти, рівні взаємодії (заклад освіти, родина, громада, роботодавці).

Освітньо-професійні траєкторії після 9 класу: академічний ліцей, профільна середня освіта за професійним спрямуванням, фахова передвища освіта.

Чинники професійного вибору підлітків: інтереси, здібності, цінності, вплив родини та однолітків, стереотипні уявлення про професії.

Кар'єрна освіта та кар'єрне консультування: сутність, міжнародні підходи.

План практичного заняття

1. Аналіз освітньої мережі громади та області: які траєкторії доступні учням після 9 класу.

2. Обговорення кейсів: що впливає на рішення учнів щодо подальшого навчання.

Тема 1.2. Модельна навчальна програма курсу за вибором «Професії»: структура, підходи, ресурси.

Структура курсу: шість розділів на два роки навчання, від вступу до світу професій до презентації власного досвіду та планування кар'єри.

Діяльнісний підхід; форми роботи: індивідуальна, у парах, у групах, усім класом. Портфоліо як наскрізний інструмент курсу.

Місце курсу в освітній програмі закладу: курс за вибором, ресурси, кадрове забезпечення, взаємодія з практичним психологом.

План практичного заняття

1. Опрацювання модельної навчальної програми: відповідність розділів, тем і очікуваних результатів.

2. Планування запровадження курсу в закладі освіти: години, виконавці, потенційні партнери.

Модуль 2. Самопізнання та портфоліо учня

Тема 2.1. Сильні сторони, інтереси та цінності: інструменти самопізнання.

Самооцінювання і зовнішнє оцінювання: як учень бачить себе і як його бачать інші.

Зворотний зв’язок щодо компетентностей: правила надання та отримання.

Профіль компетентностей (павутинна діаграма) та його оновлення впродовж курсу.

Інтереси, щоденні дії та цінності як основа професійного вибору.

План практичного заняття

1. Виконання вправ на самопізнання в ролі учнів: павутинна діаграма компетентностей, самооцінювання.

2. Практикум надання конструктивного зворотного зв’язку.

Тема 2.2. Портфоліо, цілепокладання та самопрезентація.

Портфоліо учня: структура, наповнення, регулярне оновлення.

Формулювання й уточнення особистих цілей щодо професійного самовизначення.

Самопрезентація: підготовка, критерії, підтримка учнів, яким бракує впевненості.

План практичного заняття

1. Розроблення структури портфоліо та графіка його оновлення впродовж навчального року.

2. Моделювання самопрезентації та взаємооцінювання.

Модуль 3. Світ праці та ринок праці громади

Тема 3.1. Світ праці: оплата праці, рівні можливості, права працівників.

Особливості різних видів роботи; мотиви, з яких підлітки прагнуть заробляти.

Базові витрати на життя, складники заробітної плати, причини відмінностей в оплаті праці.

Рівні можливості чоловіків і жінок у світі професій; гендерні стереотипи в професійному виборі.

Права людини у сфері праці та зайнятості; безробіття; фази економічного циклу.

План практичного заняття

1. Дискусія за кейсами: чи справедливі відмінності в оплаті праці.

2. Інтернет-дослідження економіки України та регіону: добір джерел і завдань для учнів.

Тема 3.2. Ринок праці громади: дослідження та партнерство з роботодавцями.

Методи дослідження ринку праці громади: відкриті дані, центри зайнятості, опитування, інтерв'ю з роботодавцями.

Ключові компетентності, потрібні для працевлаштування.

Пошук партнерів і встановлення контактів з підприємствами, установами та організаціями; роль органів місцевого самоврядування.

План практичного заняття

1. Картування підприємств, установ та організацій громади як потенційних партнерів курсу.

2. Розроблення листа-звернення до роботодавця щодо співпраці.

Модуль 4. Перший професійний досвід і кар'єрне консультування

Тема 4.1. Профорієнтаційні візити та стажування на підприємствах.

Активне дослідження та пасивне спостереження під час візиту.

Етапи організації: вибір підприємства, формування команд, встановлення контакту, розроблення плану, підготовка запитань.

Безпека учнів, згода батьків, домовленості з партнером; аналіз і представлення досвіду; лист-подяка.

План практичного заняття

1. Розроблення плану візиту або стажування для обраного підприємства.

2. Моделювання ситуацій, що можуть виникнути під час візиту, та способів реагування.

Тема 4.2. Мотиваційний лист, резюме, співбесіда.

Мотиваційний лист і резюме: структура, правила оформлення, типові помилки.

Співбесіда: підготовка, перше враження, поведінка під час розмови.

Відмова як частина професійного досвіду: як допомогти учневі її осмислити.

План практичного заняття

1. Рольова гра «Співбесіда» з розподілом ролей роботодавця, кандидата та спостерігача.

2. Аналіз зразків мотиваційних листів і резюме учнів, надання зворотного зв’язку.

Тема 4.3. Кар’єрна розмова з учнем і ярмарок «Професії».

Кар’єрна розмова з учнем: принципи, структура, запитання, межі компетенції вчителя, взаємодія з практичним психологом.

Залучення батьків до обговорення освітньої траєкторії дитини.

Ярмарок «Професії» як підсумкова подія курсу: планування, ролі учнів, запрошення партнерів.

Формувальне оцінювання поступу учнів на основі портфоліо.

План практичного заняття

1. Кар’єрна розмова в трійках: консультант, учень, спостерігач.

2. Планування ярмарку «Професії» для власного закладу освіти.

Самостійна робота.

Опрацювання модельної навчальної програми курсу за вибором «Професії».

Опрацювання нормативних документів щодо освітньо-професійних траєкторій учнів після 9 класу.

Виконання самостійної роботи: навчально-методичний продукт для власного закладу освіти. Слухач обирає один із трьох варіантів:

1. план профорієнтаційного візиту або стажування на підприємстві (в установі, організації) громади: обґрунтування вибору партнера, мета, завдання для учнів до, під час і після візиту, вимоги безпеки, форма рефлексії;

2. сценарій заняття курсу «Професії», адаптований до умов громади: тема, очікувані результати, перебіг заняття, робочі матеріали, рефлексія;

3. план ярмарку «Професії»: учасники й партнери, ролі учнів, етапи підготовки, представлення портфоліо, спосіб підбиття підсумків.

У кожному варіанті слухач показує зв’язок роботи з очікуваними результатами модельної навчальної програми курсу «Професії». Робота виконується в межах самостійної роботи і презентується на підсумковому занятті (до 5-7 хв).

Критерії оцінювання самостійної роботи

№	Критерій	Показники	Бали
1	**Обґрунтованість**	Враховано потреби та інтереси учнів, особливості громади та її ринку праці	0-4
2	**Відповідність модельній програмі**	Робота пов’язана з розділами, темами та очікуваними результатами курсу «Професії»	0-4

№	Критерій	Показники	Бали
3	**Зміст і види діяльності**	Етапи логічні й реалістичні; учні діють активно; передбачено рефлексію та роботу з портфоліо	0-4
4	**Партнерство та безпека**	Передбачено залучення партнерів громади і батьків; визначено домовленості, вимоги безпеки та етичні аспекти	0-4
5	**Оцінювання**	Визначено спосіб оцінювання поступу учнів: самооцінювання, зворотний зв’язок, портфоліо	0-4
	Разом		**20**

Бали за кожним критерієм: 4 - критерій виконано повністю, рішення конкретні й обґрунтовані; 3 - виконано з незначними неточностями; 2 - виконано частково, формулювання загальні; 1 - наявні лише окремі елементи; 0 - не виконано.

Шкала оцінювання: 16-20 балів - високий рівень; 12-15 балів - достатній рівень (зараховано); менше ніж 12 балів - не зараховано, робота повертається на доопрацювання з можливістю повторної презентації.

Підсумкові заходи.

Зворотний зв’язок від колег і викладачів. Тестування. Рефлексія результатів навчання, анкетування слухачів.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи

1. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19

2. Про повну загальну середню освіту: Закон України від 16.01.2020 № 463-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20

3. Про професійну (професійно-технічну) освіту: Закон України від 10.02.1998 № 103/98-ВР. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/103/98-вр

4. Про зайнятість населення: Закон України від 05.07.2012 № 5067-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17

5. Деякі питання державних стандартів повної загальної середньої освіти: постанова Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 № 898 (Державний стандарт базової середньої освіти). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-п

6. Про затвердження Державного стандарту профільної середньої освіти: постанова Кабінету Міністрів України від 25.07.2024 № 851. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-2024-п

7. Про затвердження типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти: наказ МОН України від 19.02.2021 № 235 (зі змінами).

Основна література

1. Модельна навчальна програма курсу за вибором «Професії» для учнів та учениць 8-9 класів закладів загальної середньої освіти / Н. Г. Протасова, В. В. Полторак, Ю. О. Молчанова, Н. Ю. Балабуст, М. В. Гриньова, К. Борер, В. Вайдінгер. 2026.
2. Професії: професійна орієнтація у громадах, закладах освіти та на підприємствах: посібник для учнів та учениць 8-9 класів ЗЗСО / А. Баяту, К. Борер, В. Вайдінгер, Н. Балабуст, М. Гриньова; за ред. Н. Ветлі; за заг. ред. укр. версії Н. Протасової, В. Полторак, Ю. Молчанової, Я. Мозгової. Київ, 2026. 208 с.

Додаткова література

1. Investing in career guidance. Inter-Agency Working Group on Career Guidance (Cedefop, European Commission, ETF, ILO, OECD, UNESCO), 2021.
2. Dream jobs? Teenagers' career aspirations and the future of work. Paris: OECD Publishing, 2020.